הלכה · אחרונים

גדר עולם

רבי ישראל מאיר הכהן מראדין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

גדר עולם

רבי ישראל מאיר הכהן מראדין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/גדר-עולם/

הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161024 של הספרייה.

תוכן העניינים

שער 4
הקדמה 4
פרק א 5
פרק ב 6
פרק ג 6
פרק ד 8
פרק ה 9
פרק ו 10
פרק ז 14
פרק ח 15
חתימת הספר 17

שער

ספר 'גדר עולם' על חובת הצניעות בכללות ובפרט בענין כיסוי הראש באשה הנשואה
מאת מרן רבינו החפץ חיים זצ"ל
בו יבואר ענין הגדר שגדרה התורה לבנות ישראל הנשואות להיות שערותיהן מכוסות, ונהגו איזה נשים כהיום קלות ראש בענין הזה בפרט, ובפרצת גדר הצניעות בכלל, וכל זה גורם לכמה תקלות גדולות, והכל הוא מצד מיעוט הידיעה שבני עמינו אינם יודעים שזה עוון גדול, על כן באנו כהיום להראות לפני הכל את גודל העוון והעונש שיש עבור זה, וגודל השכר שיש להנזהרים בזה אולי עי"ז יתוקן קצת פרצת הגדר, ונזכה לגדור פרצת ירושלים במהרה בימינו אמן.

הקדמה

הנה כאשר נתבונן בדברי חז"ל נמצא שמידת הצניעות היא מידה גדולה מאד וזוכה עבור זה להוליד בנים ת"ח, כדאמרינן בגמרא (יומא דף מ"ז) תנו רבנן שבעה בנים היו לה וכולן שמשו בכהונה גדולה, אמרו לה חכמים מה עשית שזכית לכך אמרה להן מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי, ולהיפך מדת החציפות גורמת להוליד בנים עזי פנים ח"ו. ובעו"ה נתפרץ כהיום מדת הצניעות מאד וביותר בענין גילוי שער ראש האשה הנשואה שנעשה כהפקר לאיזה נשים שהולכות בפרהסיא לעיני הכל בשערותיהן המגולות, וגם על גילוי זרועותיהן אינן מקפידות, ומזה יוצאים עוד כמה קלקולים גדולים לכמה מאות ואלפים ברכות ושארי דברי קדושה שנאמרות בבתי ישראל בכל יום, ואי אפשר ליזהר שלא יהא נגד האשה, וכבר אחז"ל (ברכות כ"ד) דטפח באשה במקום שצריך להיות מכוסה הוא בכלל ערוה, וכן שער באשה ערוה ואסור לאמר שום דברי קדושה נגדה.
והנה ידוע שכל הברכות או שארי דברי־תורה בזמן שהם נאמרים כהוגן הם מביאים ברכה וקדושה לישראל, כמו שכתוב 'בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך' וגם הם שמירה לישראל מכל צרה ופגע, כמו שכתוב 'כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך גו' והיה מחניך קדוש וגו', אבל בזמן שהם נאמרות נגד ערוה ח"ו כבר כתיב 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך'. נמצא כל עניינים כאלו גורמים לישראל להיות נתונים בהסתר פנים ח"ו, וגם איתא בזוה"ק פרשת נשא שדבר זה גורם לשרות סטרא אחרא בביתא וגורם מסכינותא לביתא. על כן נדב לבי בעזי"ה לאסוף את כל מאמרי חז"ל השייכים לענין זה, ולהראות לפני הכל את גודל העוון והעונש שיש בזה, וגודל המעלה להאשה הצנועה בדרכיה, שעי"ז היא זוכה לבנים יראי השם וחשובים

שבדור, אולי על ידי זה יראו ויקחו מוסר ויתוקן קצת הפרצה הגדולה הזאת, ובזכות זה נזכה לראות בבנין ירושלים גדריה ועניניה בב"א.

הנה מבואר בדברי חכמינו ז"ל גודל האיסור של האשה שיוצאה בשוק וראשה פרוע עד שאמרו ע"ז שהוא איסור מדאורייתא, ואפילו היתה מכוסה שערותיה במקצת אבל לא כדין (כגון שיש קלתה על ראשה וכדלקמן) ג"כ יש איסור ויכול לגרשה עבור זה בלי כתובה. ובעו"ה נעשה הדבר הזה כהפקר בעיני הרבה נשים ואנשים, וגם על גילוי זרועותיהן אינן מקפידות, לכן אמרתי להעתיק לפני כל מהגמרא ומהפוסקים את גודל האיסור שיש בזה, וגם כמה קלקולים אחרים שיוצאים ממילא ע"ז, אולי יראו ויקחו מוסר.

פרק א

יבואר בו גודל האיסור מדינא לאשה לילך בפריעת ראש לשוק

ראשון לכל דבר זה הוא משנה מפורשת (כתובות דף ע"ב): ואלו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת משה ויהודית, וקחשיב שם במשנה דברים שעוברת בזה על דת משה (היינו מה שהוא מן התורה) כגון שמאכילתו איזה איסור או שהיא משמשתו כשהיא נדה וכה"ג, ואיזה עוברת על דת יהודית (היינו מה שהנהיגו מעולם האומה הישראלית וקבלו על עצמן ליזהר בזה משום צניעות ודבר זה וכיוצא בזה הוא בכלל מה שאמר הכתוב יאל תטוש תורת אמך') יוצאה בשוק וראשה פרוע', ומסיק שם בגמרא דאיירי המשנה אפילו במלבשת קלתה על ראשה (הוא כלי שלובשין במדינת בבל על ראשן ויש בהן חלל מלמעלה ונותנין שם הנשים הכלי טויה שלהן) אפי"ה אסור כיון דאינה לובשת מלמעלה רדיד כדרך הנשים, דאם היו שערותיה מגולות ממש עוברות בזה על דת משה, דהא יש בזה איסור מדאורייתא, מדכתיב באשה סוטה 'ופרע את ראש האשה', ותנא דבי ר' ישמעאל מכאן אזהרה לבנות ישראל שלא תצאנה בפריעת ראש.

דהיינו מדכתב קרא שהיה הכהן מסיר המטפחת מעל שערות ראשה כדי לנוולה לעיני הכל מכלל דשארי בנות ישראל נזהרות לילך באופן זה, והעתיק דבר זה הרב אלפס והרא"ש בהלכותיו, וכן כתב הרמב"ם (בפכ"ד מהלכות אישות) וז"ל: מי שזנתה תחת בעלה אין לה כתובה לא עיקר ולא תוספת.

ולא המזנה בלבד אלא אף העוברת על דת משה או על דת יהודית, ואלו הן הדברים שאם עשתה אחת מהן עברה על דת משה, יוצאה בשוק ושער ראשה גלוי או שנודרת או שנשבעת ואינה מקיימת או ששימשה מטתה והיא נדה או שאינה קוצה לה חלתה או שהאכילה את בעלה דברים אסורים, עי"ש עוד, ואלו הן הדברים שאם עשתה אחת מהן

עברה על דת־יהודית, יוצאה לשוק או למבוי מפולש וראשה פרוע ואין לה רדיד כדרך הנשים אע״פ ששערה מכוסה במטפחת או שהיתה משחקת עם בחורים, ועיי״ש עוד דברים (כ״ז לקטתי בקצרה מלשונו ממש) וכן כתב בטור אבן העזר סימן קט״ו, וכן בשו״ע אבן העזר סימן קט״ו ס״ד העתיק לשון הרמב״ם הנ״ל להלכה, וכן כל הפוסקים ראשונים ואחרונים כולם העתיקו דבר זה לדינא דאם האשה יוצאת לשוק ושערותיה מגולין היא עוברת בזה על איסור דאורייתא:

פרק ב

בו יבואר דין דשער באשה ערוה ואסור לומר שום דבר קדושה נגדה

דע עוד דמלבד איסור פרוע ראש יש עוד ענין אחר שמחמת זה צריכה להיות שערה מכוסה אפילו בביתה באיזה כיסוי או בפאה נכרית (הוא מה שקורין פארוק) דאל״ה אסור אפילו לבעלה לומר שום דבר קדושה נגדה, דהשער הוא בכלל ערוה כמו שאמרו חז״ל (בברכות כ״ד) 'שער באשה ערוה' שנאמר וכו' עי״ש, וכן פסק האלפס והרמב״ם והרא״ש והטור והשו״ע וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים.

וזה לשון השו״ע אורח חיים בסימן ע״ה ס״ב: 'שער של אשה שדרכה לכסותו אסור לקרות כנגדו אפילו אשתו', ואפילו אם נתגלה רק קצת מהן , ואפילו אם דרך אשה זו וחברותיה באותו מקום לילך בגילוי שערה בשוק כדרך הפרוצות אסור לקרות כנגדה, וכמו אם היו זרועותיה ושוקה מגולין דאסור בכל גוונא לקרות כנגדן וכמו שכתב בספר תפארת שמואל ואליהו רבא וחיי־אדם.

פרק ג

בו יבואר כמה וכמה איסורין היא מכנסת לעצמה על ידי מנהגה הרע הזה. וכמה תצטרך לבסוף לסבול עונשים עבור זה

הנה ידוע הוא מה שהובא בדברי חכמינו ז״ל החילוק הגדול שיש בין העושה איזה איסור פעם אחת מפני שנתגבר עליו היצר ובין מי שהופקר אצלו האיסור לגמרי ורבינו יונה בשערי תשובה (שער א' אות ו') האריך בזה הרבה וכתב שזה האיש שהופקר אצלו איזה עון לגמרי — עם פושעים נמנה, וגדול עונו מנשוא, והוא נקרא בפי חכמינו ז״ל בשביל זה בשם מומר לדבר אחד עבור זה שפורק מעל עצמו עול מצוה אחת ממצות ה', וע״ז וכיוצא בזה נאמר 'ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם', שפירושו אשר לא יקבל על עצמו לקיים את כל דברי התורה מראש ועד סוף. כי אם

אמור יאמר העבד לרבו כל אשר תאמר אלי אעשה זולת בדבר אחד כבר שבר עול אדוניו מעליו והישר בעיניו יעשה.

והנה מכל זה ממילא נבין את גודל העוון של האשה שמרגלת עצמה בזה החטא לילך בשוק לעיני הבריות בשערותיה המגולות, כי הלא מחלטת עצמה לעבירה הזו ואמרו חז"ל (במדרש שוחר טוב) כל המחליט עצמו לעבירה אין לו מחילה עולמית, וידוע הוא מה שאמר הכתוב 'הוי מושכי העוון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה', דהיינו בעת שהאדם מתחיל לעשות העוון נדמה לו בעיניו שהוא איסור קטן מאד ומתיר לעצמו לעשות דבר זה, אבל כשהוא כופלו וחוזר וכופלו נעשה לבסוף עב כעבות העגלה, כי אפילו חוט משי כשכופלו הרבה מאד יכול לעשות חבל עב וכ"ש כשיכפול חבל עב באופן זה כמה הוא חזק וכמה הוא עצום.

כן הוא בענייננו, כי אפילו אם היה האיסור קטן היה נחשב לעון גדול ע"י כפילתו כמה פעמים, וכ"ש בזה שהאיסור מצד עצמו הוא ג"כ גדול כמה נכפלה רעתה ע"י כפילתה שכופלה את העוון לאלפים בימי חייה. גם ידוע הוא מה שאמרו חכמינו ז"ל שמכל עבירה שהאדם עושה בעוה"ז נברא מלאך חבלה אחד הממונה אח"כ ליטול נקמתו ממנו עבור זה החטא, והממונים האלו הם כולם המלווים לו לאדם בעת פטירתו כשהוא הולך לבית עולמו.

א"כ כמה צריכה האשה שמורגלת בזה החטא להתאונן תמיד על הענין הנורא הזה בזכרה שמכל הליכה והליכה שיצאה לשוק לעיני הבריות בשערותיה המגולות תחת אשר חשבה להתייפות עצמה בזה נברא לה מלאך המשחית ליטול נקמתו ממנה, א"כ כמה אלפים מלאכי חבלה מזמינים את עצמם וממתינים על עת פטירתה ללוותה וליטול נקמתם ממנה, ושם תצעק ותנהם 'אוי ואבוי' על מעשיה הרעים, ואין מי יועיל לה וכמו שאמר הכתוב (במשלי ה') 'ונהמת באחריתך בכלות בשרך ושארך'. והיא בעצמה תתוודה לבסוף על כל העונות שעשתה בעוה"ז, כמו שאמרו חז"ל על הפסוק 'עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה' — מלמד שהרשע מתוודה כשם שהמצורע מתוודה ואומר: 'אני פלוני בן פלוני עברתי עבירה פלונית במקום פלוני ביום פלוני בפני פלוני במעמד פלוני ופלוני', וגם מצדיקים עליהם אז את דינם ואומרים לפניו 'ריבונו של עולם, יפה דנת. יפה זיכית, יפה חייבת. יפה תיקנת גיהנום לרשעים וג"ע לצדיקים. וכן אמרה הגמרא במסכת סוטה (דף ח' ע"ב) 'במידה שאדם מודד בה מודדין לו, אבשלום חטא בשערו ונתלה בשערו וכו' עי"ש. ולפי זה בענייננו שהחטא הוא מצד שערותיה המגולות לעיני הכל, בוודאי כל אחד ואחד מהמשחיתים שנבראו מהשערות יענישה

אח"כ בשערותיה גופא בגיהנום, על כן יתבונן האדם בכל זה בעודו בחייו וילך בדרכי השי"ת וינצל מכל צרה:

פרק ד

בו יבואר פיתוי היצר שיש בענין זה

ואל יטעה אותה היצר שתנצל מן הדין מפני שהיתה צריכה להתקשט עצמה לעיני בעלה שלא תתגנה עליו, כי באמת זוהי טעות, דזה שייך רק בביתה לבד ולא בשוק, ועוד דגם בביתה היה לה עצה לילך באיזה כיסוי נאה או בפאה נכרית (פארוק) על ראשה ולא לגלות שערותיה.

והנה כאשר נתבונן נמצא ששתי סיבות גורמות לזה העוון לבוא, אחד מפני העצלות שמתעצלת לטרוח בכל יום ללבוש איזה כיסוי על שערה, ועוד מפני פיתוי היצר שמסיתה ליפות את עצמה לפני בני אדם ולהתקשט בשערותיה, ועל שתיהן היא עתידה ליתן דין וחשבון.

ובאמת כמה צריך האדם לירא ולפחד כשיתבונן בעניניו שלבסוף כשיעלה למעלה לפני כסא כבודו יתברך ליתן דין וחשבון וייראה את הדר כבוד אלקינו איך שיש לו כמה אלפים רבבות כתות של מלאכי השרת שעומדים תמיד לפני כבודו יתברך, וכמאמר הכתוב 'אלף אלפים ישמשונה ורבוא רבוון קדמוהי יקומון', וכולם זעים וחלים מפניו ועושים באימה רצון קונם, כשיראה האדם את כל זה איך לא יבוש אז מעצמו אשר בשביל איזה עצלות או בשביל איזה הנאה קלה בעוה"ז ליפות את עצמו לפני בני אדם ולהתקשט לפניהם אשר המה ג"כ גושי עפר כמותו עבר כמה פעמים על רצונו של המלך ה' יתברך אשר הוא אלקי כל הצבאות האלו, ובפרט כשישאלוהו ויאמרו לו: 'טפה סרוחה! איך לא יראה למרוד בבוראך, עמוד בדין והכר מעשיך! ואם אין אתה יכול להשיב מי יכול להשיב עבורך' כמה יכוסה אז כלמה פניו.

והנה התנא אמר הסתכל בשלשה דברים וכו' ולאן אתה הולך למקום עפר וכו' ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וכו', מה שאמר הכל בלשון נוכח 'אתה הולך, אתה עתיד' ולא אמר בלשון נסתר 'יסתכל האדם בשלשה דברים, מאין בא, ולאן ילך, ולפני מי הוא עתיד ליתן דין וכו", כי באמת אנו רואין בחוש שכל אדם יודע בבירור כשהוא הולך ללוות המת או לבית האבל שהאדם עתיד למות ואעפ"כ אין פועל זה בנפשו פעולה רבה ולפעמים אינו פועל כלל, והכל מטעם שהוא מצייר רק שפלוני מת, אבל התנא הורה לנו שהעיקר שהאדם יצייר בנפשו תמיד את מצבו העתידי שיוולד ממנו שהוא הוא אשר

יֵעָשֶׂה לבסוף רמה ותולעה והוא אשר יצטרך ליתן דין וחשבון לפני מלך העולמים אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד, ולזה אמר 'אתה הולך אתה עתיד'. וכשיתבונן האדם כל זה בעודו בחייו בוודאי שהשם יתברך ייטיב לו בזה ובבא:

פרק ה

בו יבואר עוד פיתוי היצר שיש בעניין זה

גם אל יפתה אותה היצר לאמר הלא לא יחידה אני בעיר בדבר זה, וכמו שיהיה שם עם שאר בנות ישראל נשי העיר היוצאות פרועות־ראש לשוק כן יהיה עמדי. אמשול לך משל למה הדבר דומה, לאחד שנתפס ונחבש בבית האסורים על איזו עלילה וַיְמַר לו שם, ויהי לו שם יום לשנה. ויבואו אליו אחיו ובית אביו לנחמו ויספרו לו כי זה מקרוב אירע דבר כזה במדינה אחרת לאדם אחר פלוני אלמוני וגם הוא נחבש באופן קשה כזה ממש, ויען ויאמר להם האם כדבר הזה ניחום הוא אלי, אבל הוא ניחום אלי אילו הייתם מספרים לי שלבסוף ניצול אותו פלוני מזה העונש אפשר שהייתם מפיגים לי דאגותי במקצת עי"ז, או עכ"פ אם הייתם מספרים לי שפלוני אלמוני נתפס ג"כ על עניין זה והיום או מחר יהיה ג"כ נחבש עמי בחדרי אפשר שזה היה ג"כ קצת ניחום אלי כאשר אראה שאינני יחיד בדבר הזה, אבל עתה שהוא נחבש במדינה אחרת מה יוסיף לי שמחה מזה אם מכים וחובשים עוד אדם.

וכן נמי ככה בענייננו ממש מה שמחה יגיע לו לאדם אם יש עוד אדם שעובר עבירה וגם הוא נחבש באופן קשה כזה במקום אחר, הלא מקום הגיהנום ידוע הוא שהוא גדול מאד, שכל העולם הוא אחד מכמה אלפים בגיהנום, כמו שאמרו חז"ל בפסחים דף צ"ד ע"א עיי שם, ויש בידו לתפוס למאות ולאלפים אנשים אשר כל אחד יהיה רחוק מחבירו כמה מאות פרסאות ולא יראה ולא ישמע מחבירו כלל. וביותר שאש של גיהנום איננו כמו אש שלנו שהוא מאיר אלא שהוא אש של חשך, (דהיינו שאין בו רק כח השורף ולא כח המאיר כלל), וכדאיתא במדרש שהחשך שהיה בתחילת בריאת־העולם נשאר בגיהנום, א"כ אין כל אחד רואה את חבירו ולא שומע ממנו כלל, אלא כל אחד בוכה וצועק 'אוי ואבוי' במקומו.

וכמה גדול הוא עונש הגיהנום שאמרו חז"ל שכמה מיני אש יש בגיהנום, יש בה גחלים כהרים, ויש בה גחלים כגבעות, ויש בה גחלים כים המלח, ויש בה כאבנים גדולות, ויש בה נהרות של זפת ושל גפרית מושכין ורותחין, וכשנגזר דין ח"ו על הרשע לירד לגיהנום הוא מוריד דמעות כ"כ עד שנעשה מזה כמו מעיין, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל

על הפסוק 'עוברי בעמק הבכא מעיין ישיתוהו', כי הגיהנום נקרא עמק הבכא, וראה כי אפילו אדונינו דוד המלך ע"ה כשהיה נזכר מענין גיהנום היה מזדעזע מאד, וכמו שאמר הכתוב 'סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי', וידוע דפחד הוא מרמז על הגיהנום, ויבואר הכתוב עפ"י מה שכתב הגר"א ז"ל במשלי דכל זמן שהנפש אינה מטוהרה מעונש הגיהנום סובל גם בשר האדם והוא החומר שלו יסורים בקבר, וזהו כוונת הכתוב 'סמר מפחדך בשרי' — היינו ע"י הפחד והוא הגיהנום גם הבשר מקבל יסורים כמו אם היו תוקעין אותו במסמרים, 'וממשפטיך יראתי' — היינו הנפש מתייראת מן המשפט אשר היא נותנת לפני כסא כבודו יתברך.

המקום יזכנו להיות מהשבים אליו באמת, ויהיה הוא עמנו בעזרתנו ולא נירא רע, וכמו שאמר הכתוב 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי':

פרק ו

בענין חובת הבעל להוכיח לאשתו בענין זה

הנה ידוע דהוכחה היא מצות עשה דאורייתא כמו דכתיב (ויקרא יט, יז) "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא", ואמרו חז"ל: כל מי שיש לו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפס באנשי ביתו. אם כן לפי זה כמה גדול החיוב על הבעל למחותה בעוון זה ולהעריך לפניה גודל האיסור וכו'.

ואל יחשוב האדם בנפשו לאמר כבר אמרתי לה פעמיים ושלש ואיננה שומעת לי ומה לי לדבר עוד בעניין זה, יתבונן האדם בעצמו האם היה מתנהג כן כשהיה רואה שאשתו מקלקלת כל עסקיו שהוא עושה, בוודאי היה צועק מר עליה לאמר: 'מה תעשי? לבד שאין את מסייעת לי עוד תקלקלי כל מחייתי, במה נחיה אני וכל אנשי ביתי? האם נמות מפני שטותך?' והיה מתחכם בכל מיני עצה להעריך לפניה גודל שטותה, פעם בלשון רכה ופעם בלשון קשה עד שהיתה מתבוננת בעצמה להסיר איוולתה מעליה. כן בעניננו צריך תמיד להוכיחה בעניין זה ולהעריך לפניה גודל הקלקולים היוצאים מזה שיהיה על ידי זה מר באחרית גם לה וגם לו שימצא על ידי זה כמה מאות ואלפים תפילות וברכות שהיו שלא כהוגן עד שעל ידי זה תתרצה לילך בכיסוי על שערה.

ואמשול לך משל למה הדבר דומה, לסוחר אחד גדול שהיה דר בעיר מלוכה ומסחרו היה באבנים טובות ומרגליות ואשתו היתה נושאת ונותנת בתוך העסק הזה, והבעל היה דרכו ליסע תמיד למדינות רחוקות לקנותם ולשלחם פה לבית מסחרו. ויהי היום ויבואו שרי מלוכה לבית הסוחר הזה,

ויאמרו להאשה: שמענו על בעלך כי הוא סוחר גדול והוא מבין באבנים טובות ומרגליות ועתה הגיע הזמן לכתור את מלכנו בכתר המלוכה ונצרך לנו אבנים טובות ויקרות, האם יש בבית מסחרך?

ותען ותאמר: אבנים כאלה שהן יקרות למאד וראויות רק להנתן בכתר של המלך אין לי ורק אכתוב לבעלי שישתדל להשיגם למען כבוד מלכנו.

ויענו ויאמרו לה: דעי נא כי תשורה גדולה תשיג על זה מאת המלך אך הזהרי והזהרי שלא יהיו ח"ו אבנים מזוייפות כי בעת הכתרת הכתר מתקבצין כמה וכמה מלכים שהם מבינים גדולים על אבנים כאלה והיה אם ימצא ח"ו שום זיוף בהן יהיה בזיון גדול להמלך ולנו המתעסקים בדבר הזה וגם לך יבולע ח"ו על ידי זה. על כן הזהרי בדבר הזה.

ותען ותאמר: אין דרכי ודרך בעלי מעולם לסחור באבנים מזוייפות ובפרט בדבר הנוגע לכתר מלכות, ותיכף כתבה לבעלה מכתב שיזרז עצמו לקנות אבנים יקרות למאד שתהיינה ראויות להינתן בכתר המלך ויראה להשגיח שלא יהיה שום זיוף בהן.

והשיב הבעל: אבנים יקרות כאלה יש לי ואני שולחם אלייך, אך ליתנם לכתר המלך הוא עניין נורא מאד. על כן אף שאני דרשתי קצת אצל מבינים ואמרו שאינן מזוייפות, גם את בבואם לידך, היזהרי מהתחלה להתבונן בהם ולהראותם למבינים אם אין בהם זיוף ואח"כ למסרם לשרי המלוכה.

ויהי כבוא המכתב עם האבנים היקרות לידה וראתה שכתב בעלה שלפי דעתו אינן מזוייפות, מרוב חמדתה להרווחת הממון ותשוקת הכבוד שתוכל להתפאר לעיני הכל ולהתקשט לפניהם באותות הכבוד שינתן לה עבור זה מאת המלך, לא חששה לציווי בעלה לחקור עוד אחר זה ותיכף גילתה לבית המלך כי נשלחו לה האבנים טובות ויבואו לביתה שרי המלוכה ויטלום וישלמו לה בכסף מלא ובתשורה גדולה לזה.

ויהי בהגיע זמן הכתרת המלך ויתקבצו כמה מלכים ויתהלל המלך לפניהם כי נשלחו לו ממדינה רחוקה אבנים יקרות מאד עבור כתרו, ויהי בראותם את האבנים הכירו שהם מזוייפות ועל ידי זה היה המלך לבוז,

ותיכף שלחו אחר האשה וירעמו עליה בקול גדול לאמר עונש מוות עלייך כי הלא התרינו בך שתזהרי שלא יהיה שום זיוף בהן כי דבר זה מנע לכתר המלך וביזית בזה כבוד המלך.

ותען ותאמר: אין עלי כ"כ האשמה כי הלא אנכי כתבתי לבעלי והזהרתיו שלא יהיה שום זיוף בהן ומה פשעי בזה.

ויביאו גם את הבעל להמשפט ויאמרו לו: אתה שלחת את האבנים האלה המזוייפות אשר היו סיבה לבזות את כבוד המלך וכתרו.
ויאמר: הן, אבל לא היתה כוונתי ח"ו לבזות את כבוד המלך, רק שהמוכרים רימוני וגם הלא אנכי כתבתי לאשתי שהיא תראה עוד להמבינים הגדולים מהתחלה ולא למסרם תיכף לקבעם בכתר המלוכה.
ויצעקו עליו לאמר: בדבר הנוגע לכתר המלך היה לך בעצמך לחקור אחרי זה היטב מהתחלה ולא לסמוך על האשה דדעתה קלה עליה. על כן תחת הכבוד שהייתם מקבלים מאתנו אם הייתם הולכים בעסק זה באמונה, עתה משנה קלון תירשו ויורידום שניהם לבית האסורים, וייסרום שמה ביסורים קשים.
ותען האשה בקול בכי ותאמר לבעלה: אתה היית בעוכרי ואתה הוא המכני מכת רצח ולא השוטר הזה כי האם לא ידעת שהאבנים נקנות להיות קבועות בכתר המלך, והיה לך ליזהר יפה שלא יהיה שום זיוף בהן ועל ידי זה היה טוב גם לי, גם לך לעולם על ידי העסק הזה אבל עתה ראה מה עשית במסחרך, הבאת עלי כל ההכאות והיסורין. אבל עתה אוי לי ואוי לנפשי מה יהיה סוף ואחרית על ידי יסורין כאלה.
ויען הבעל בקול מר ויאמר: אוי לך ואוי לנפשך שגרמת לך כל הצרות וכי הלא כתבתי לך מתחילה והתריתי בך שלקנות אבנים טובות לכתר מלוכה הוא עניין נורא מאד, על כן תראי לדרוש מתחילה היטב אם אין בהם שום זיוף ואח"כ למסרם למלכות והיה לך לקיים דבריי, אך חמדתך להתעשר על ידי זה בהון רב ולילך במלבושי רקמה ולהתפאר לפני הכל גרם לך שנסתמו עיניי שכלך ונפלת בבור שוחה וגם לי הפלת בהנהגתך. אוי לנו ולנפשנו, מה יהיה בסופנו.
כן הדבר אחי כשהאדם מסגל תורה ומעשים טובים בעולם הזה ונעשה מזה תיקונים גדולים למעלה בעולמות העליונים כי על ידי זה נבראו כתרים שמכתירין להשם יתברך בזה . אך כל זה אם נעשה המצוה כהלכה בכל פרטיה שנעשית בקדושה ובמקום קדושה, וכדכתיב, והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, לאפוקי (להוציא) אם נעשית נגד הערוה כגון שקרא איזה דבר תורה או שברך שום ברכה היה לנגד שער אשה או זרועותיה וכו' המגולין, ולא חש לדברי חכמינו ז"ל שאסרו זה. בודאי אין חל שום קדושה על הדיבור ההוא ובמקום האור נעשה חושך ח"ו, ואפילו אם רק איזה תיבות מהברכה היה נגד כל הנ"ל, נחסר אור הקדושה במקום ההוא של הכתר המכונה נגד אלו התיבות וכדכתיב והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, ותמורתו נכנס חושך, וידוע שהקב"ה מתפאר בעמו ישראל לפני הפמליא של מעלה בעטרות

שמעטרין לו תמיד בתורתם ובמצוותם וכדכתיב, ישראל אשר בך אתפאר. והיה אם תמצאנה בהרות של חושך על איזה מהכתרים, בזיון גדול הוא להשם הנכבד והנורא שימצא בכתריו בהרות כאלה, והיה כשתעלינה אח"כ נפש האיש והאשה למעלה לתת דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, יתרעמו עליה המלאכים בקול גדול לומר משפט נורא של אש הגיהנום עליך כי לבד שלא נתת כבוד למלך מלכי המלכים עבור החיים והמזון והבריאות שנתן לך תמיד, עוד קלקלת את כתר המלך וחשכת את אורו ובזית את כבודו על ידי שערותייך או זרועותייך וכו' שהיו מגולות תמיד אף בעת שברך בעלך איזה ברכה או למד שום דברי תורה.

ותען ותאמר בקול מר: אין עלי כ"כ האשמה , בעלי היה הסיבה לקלקול הזה של הכתרים הקדושים האלה שברך כל אלו הברכות נגדי. ויביאו גם אותו להמשפט, ויראום את חשכת הכתרים שלמעלה שנסבב על ידי שניהם, ותאחז אותם חיל ורעדה.

ויאמרו לו: אתה ברכת את הברכות האלה שהיה סיבה לבזות את כבוד השי"ת וכתרו.

ויען ויאמר: הן, אבל אין אני עיקר הסיבה, רק היא באשר ישבה לנגדי בשערותיה ובזרועותיה וכו' המגולות בעת שברכתי איזה ברכה וגם הודעתי לה שאין נכון לעשות כן ולא שמעה לדברי.

ויענו כולם ויאמרו: אם היית חושש באמת לכבוד השי"ת היה לך לילך למקום אחר או על כל פנים להחזיר פניך מנגדה ולגמור הברכה. על כן על שניכם לישא עונש העוון ותחת הכבוד שהייתן נוחלין אם הייתם עובדים לה' כהוגן, עתה משנה קלון תירשו. ויתפשום מלאכים אכזרים ויורידום לגיהנום לייסרם ביסורים קשים .

ותען האשה בקול בכי ותאמר לבעלה: אתה הוא המכני באכזריות ולא השוטר הזה. האם לא ידעת מאז בעודך בעולם הזה שלמטה שמברכותיך ומתורתך נברא כתר המלך העליון, והיה לך ליזהר יפה שלא יהיה בהן שום קלקול והיה לך להודיעני את גודל העונש שיש עבור זה ולהזהיר אותי תמיד באזהרה גדולה, ועל ידי זה היה טוב גם לך, גם לך, אבל עתה ראה מה גרמת לי בהנהגתך, הבאת עלי את כל ההכאות והיסורין הקשים האלו. אוי לי מה יהיה סופי.

ויען הבעל ויאמר להאשה: אוי לך ואוי לנפשך שגרמת לך כל הצרות האלה וגם לי ואת חושבת שהאמת והצדק אתך, האם לא אמרתי לך כמה פעמים שזה אסור מדינא, והיה לך בעצמך ליזהר בכל האופנים שלא לילך בשערות מגולות ובזרועות המגולות אך חמדתך להתקשט לפני הכל ולילך בדרכי חברותייך הפרוצות, גרמה לך שנפלת בבור שוחה וגם לי הִפַּלְתְּ בהנהגתך.

על כן החכם עיניו בראשו בעודו בחיים שיוכיח תמיד בעניין זה ויודיענה את גודל הקלקול ושהיא בעצמה תצעק לבסוף אוי ואבוי על העניין הזה ובוודאי יועילו דבריו במקצת וינצל מיום הדין העתיד". עכ"ל.

פרק ז

בו יבואר גודל מדת הצניעות ושכרה עבור זה בעוה"ז ובעוה"ב, ולהיפך ח"ו בהולכת בדרכי פריצות

גם צריכה האשה להתבונן תמיד, לפי מה שידוע דכשהאשה הולכת בדרכי הצניעות אז היא זוכה להוליד בנים צדיקים, בנים ת"ח, המאירים לעולם בתורתם ובצדקתם. וכדאיתא בתלמוד ירושלמי (סומ"ס הוריות) 'כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה', אשה צנועה ראויה לצאת ממנה כהנים גדולים המלובשים משבצות זהב, ואמרו במגילה דף י"ג 'בשכר צניעות שהיתה בה ברחל זכתה שיצא ממנה שאול ובשכר צניעות שהיתה בשאול זכה ויצאה ממנו אסתר' עי"ש, ועי"ז ייטב לה בעוה"ז, וגם באחריתה תזכה לישב בעולם העליון בהיכל ה' ברוב הוד והדר. וכדאיתא בזוהר הקדוש פרשת בחקתי על הפסוק 'כבד את אביך ואת אמך' דקאי אף לאחר מיתה, דאי ההוא ברא אזיל באורח מישור ותיקן עובדוי ודאי אוקיר לאבוי, אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא, ואוקיר ליה בההוא עלמא גבי קב"ה, וקב"ה חייס עליה ואותיב ליה בכורסיא דיקריה. ברם זכאין אינון צדיקייא דזכאן לבנין קדישין, לגזעין קדישין, עלייהו איתקרי 'כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'', עכ"ל.

ולהיפך ח"ו אם היא הולכת בדרכי פריצות אז תלד בנים אשר לא טובים, ויהיה לה ע"י זה לבסוף קלון וכלמה בעוה"ז וכמו דכתיב 'ובן כסיל תוגת אמו', וגם בעוה"ב הוא בזיון גדול לאביו ואמו כשיוצא מהם בן מכעיס להקב"ה. וכמו שכתב הגר"א באגרתו 'עלים לתרופה' שאף אם ידריך תמיד בנו במוסר ולא יקבל אוי לאותה בושה והצער והבזיון בעוה"ב. על כן צריכה האשה להרגיל עצמה במדת הצניעות וייטב לה ע"ז בזה ובבא.

והנה מכל זה נוכל להתבונן כמה צריכה האשה להיות זהירה בענין שערותיה או זרועותיה ודדיה שלא יראו החוצה. גם בזוהר פרשת נשא החמיר מאד שלא יתראה שום שער מאשה, וז"ל שם דף קכ"ה: 'אמר רבי חזקיה, תונבא (הוא ענין שעמום) ליתי על ההוא בר נש, דשבק לאנתתיה דתתחזי משערה דרישה לבר, ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתא, ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר לאתתקנא ביה, גרים מסכנותא לביתא, וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא, וגרים מלה אחרא דשריא בביתא, מאן גרים דא, ההוא

שערא דאתחזי מרישה לבר, ומה בביתא האי, כל שכן בשוקא, וכל שכן חציפותא אחרא, ובגין כך אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך... בגין כך בעיא אתתא דאפילו טסירי דביתא (קורות הבית) לא יחמון שערא חד מרישא, כל שכן לבר... פוק חמי כמה פגימו גרים ההוא שערא דאתתא, גרים לעילא, גרים לתתא, גרים לבעלה דאתלטייא, גרים מסכנותא, גרים מלה אחרא בביתא, גרים דיסתלק חשיבותא מבנהא, רחמנא לישזבון מחציפו דלהון. ועל דא בעיא אתתא לאתכסייא בזיוותי דביתא, ואי עבדת כן, מה כתיב (תהלים קכ"ח ג') 'בניך כשתילי זיתים', מה זית דא בין בסתווא בין בקייטא לא אתאבידו טרפוי, ותדיר אשתכח ביה חשיבות יתיר על שאר אילנין, כך בנהא יסתלקון בחשיבו על שאר בני עלמא. ולא עוד אלא דבעלה מתברך בכלא, בברכאן דלעילא, בברכאן דלתתא, בעותרא, בבנין, בבני בנין, הדא הוא דכתיב (שם) 'הנה כי כן יבורך גבר ירא ה".

פרק ח

בו יבואר מצות חינוך אב לבנים בכמה ענינים נחוצים הנוגעים לדת התורה

והנה לפי האמור דעניין כזה גורם לידי עניות ר"ל ולכמה תקלות גדולות — כמה צריך כל איש ואשה לשמור עצמו בדרך הצניעות וגם לזרז את בנותיו שתהיינה מורגלות מילדותן שלא לילך בדרכי הפריצות ח"ו, כגון מה שבעו"ה נעשה בכמה מקומות להיתר שעושין כתונת בלא בתי־ידים כלל אוי ואבוי כמה עון פלילי יש בזה שמשיאין כמה אנשים לידי הרהור ע"ז, וגם כמה מאות ברכות לבטלה נעשין ע"ז בעת שמברכין נגדה. והלא ידוע שנפסק בגמרא ובשלחן ערוך אורח חיים בסימן ע"ה דטפח מגולה באשה במקום שהדרך להיות מכוסה הוא בכלל ערוה, ואסור לומר שום דבר קדושה נגדה. ואין חילוק בין בתולה לנשואה ולא הותר לבתולה רק לילך בפריעת ראש, אבל לענין שאר דברים המכוסים אין נ"מ כלל. ואפילו במקום שדרך כל הנשים והבתולות לילך ככה אפ"ה אין שום היתר לעשות כמנהג הפרוץ הרע הזה, וכמו שכתבו כל הפוסקים , גם אין שום חילוק בענין מה שאסור לומר שום דבר קדושה נגדה בין איש אחר שאינה קרובה ובין אביה ואחיה הכל דין אחד להם, דהיינו שאפילו האב יזהר לומר דבר קדושה נגד טפח המגולה של בתו כשהיא מבת י"א ואילך .

וכשירגיל את בנותיו מנערותן להיות בדרכי הצניעות גם כי תגדל לא תסור מדרך הטוב ההוא, ויזכה לראות ממנה בנים הגונים וחשובים, וכמו שהבאנו למעלה כמה מאמרי חז"ל ע"ז. והנה ענין הצניעות רפה מאד כהיום בעו"ה שבאיזה מקומות הולכין לטייל בחורים ובתולות יחדיו ומי יוכל לשער גודל האיסורים והקלקולים היוצאים מזה, ומי

ראה כזאת ומי שמע כאלה בדורות שלפנינו הנהגת פריצות שכזה, כי אפילו אם לא יבא לידי איסור ממש הלא הרהורי עבירה קשין מעבירה, ועובר על מה שאחז"ל על מה דכתיב 'ונשמרתם מכל דבר רע', מכאן אמר רבי פנחס בן יאיר אזהרה שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה, ועון זה הוא חמור מאד ומאד כידוע במאמרי חז"ל.

ומלבד כל זה מצוי שהולך חוץ לעיר ובאים לידי יחוד ע"י הטיול, ואיסור יחוד עם העריות לבד הוא ג"כ איסור גדול מאד, ובזמנינו הפנויות הם עריות כי הם בחזקת נדות. ודע עוד דאפילו אם היא עתידה להיות אשתו כגון שהיא אחר כתיבת התנאים אף אם יקל לעצמו לטייל עמה, ואף זה הוא גנאי לאדם ישר (עי' ברכות מ"ג:), עכ"פ יזהר מלהתייחד עמה שלא בפני אדם, כי היא שוה לכל הנשים בענין זה, ואין שום היתר בזה מחמת כתיבת התנאים אפילו אם היתה טהורה, וכ"ש שהיא בודאי נדה כ"ז שלא טבלה כדין, ע"כ איסור יחוד במקומו עומד. וכ"ש בחיבוק ונישוק מן התורה שע"ז בא הכתוב 'לא תקרבו לגלות ערוה', כמו שכתב הרמב"ם פכ"א מהלכות איסורי ביאה: 'המחבק או מנשק אחת מכל העריות עובר בלאו דלא תקרבו לגלות ערוה', והמקילין בזה עתידין ליתן את הדין ע"ז בעוה"ב, וגם לא יראו טוב בעוה"ז.

וכמה מחוייב כל איש להשית עצות בנפשו ולפקח בענין זה על בניו ובנותיו שלא ילכו בדרך הרע הזה, ולערוך לפניהם תמיד את גודל העוון שיש בזה וגודל הזכות שיהיה להם כשיהיו זהירין מזה, וגם לבקש רחמים תמיד מהש"י עליהם שלא יבאו לידי עבירה ודבר מכוער, ובודאי יעזרהו ה' ויקבל תפלתו. וכדאיתא בתנא דבי אליהו, מעשה בכהן אחד שהיה ירא שמים בסתר, וכל מעשיו הטובים שהיה עושה היה עושה בסתר, והיה לו עשרה בנים מאשה אחת, ששה זכרים וארבע נקבות, ובכל יום ויום היה מתפלל ומשתטח ומבקש רחמים ומלחך בלשונו עפר כדי שלא יבא אחד מהן לידי עבירה ולידי דבר מכוער. ואמרו לא יצתה אותה שנה ולא שנית ולא שלישית עד שבא עזרא והעלה הקדוש ברוך הוא על ידו את ישראל מבבל ואותו הכהן עמהם, ולא נכנס הכהן ההוא לעולמו עד שראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומבני בניו עד חמשים שנה ואחר כך נכנס אותו הכהן לבית עולמו, עליו הכתוב אומר (תהלים לז) 'בטח בה' ועשה טוב וגו'. והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך וגו'. וכתיב 'בטחו בה' עדי עד' ששני עולמות שלו, שנאמר 'כי בק"ה ה' צור עולמים', ע"ש. והכוונה שמי שמשתטח לה' ומשליך כל בטחונו עליו ומבקש רחמים שיהיו בניו הולכים בדרך התורה והיראה הקב"ה עוזרו שיהיה לו מהם גם כבוד וגדולה בעוה"ז מלבד שכרו הגדול הצפון לו לעוה"ב:

חתימת הספר

ודע עוד דמה שנתפרץ באיזה מקומות כהיום שהבחורים מרקדים עם הבתולות על החתונות — עוון פלילי הוא ועוברים בזה על כמה וכמה איסורים. וכבר אמרו חז"ל 'המסתכל באשה אפילו באצבע קטנה של אשה כיון שמסתכל בה כדי ליהנות אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים לא ינקה מדינה של גיהנום'. וזהו אפילו בהסתכלות בעלמא, וכ"ש בזה שהוא מרקד עמה ועובר על זה במה דכתיב 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', וגם על מה דכתיב 'ונשמרת מכל דבר רע', ואחז"ל שהוא אזהרה שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה, הרי דאפילו הרהור בעלמא שהוא שלא כהוגן אסרה התורה כדי שלא לבוא לידי טומאה, וכ"ש בזה שהוא עושה מעשה בפרהסיא להביא עצמו לידי הרהור ולידי הסתכלות וגם בודאי לידי טומאה בלילה ג"כ לבסוף, ועל כולם מצוי שעובר ע"י הריקוד גם על הלאו ד'לא תקרבו לגלות ערוה', וכפי מה שידוע שכתבו הפוסקים דהבתולות דידן בכלל נדות הם משיגיעו לזמן וסת ובכלל עריות הם, ולפעמים מחבקין ומנשקין איש את רעהו בעת הריקוד שהיצה"ר בוער בקרבו ועובר בזה על לאו זה וכמו שכתבנו בפ"ח בשם הרמב"ם, ועון פלילי הוא מאד. והוא מאביזרייהו דעריות שצריך ליהרג ולא לעבור ע"ז אפילו אם היו כופין אותו ע"ז, ואוי ואבוי יהיה להעושים כן בשאט־נפש. ואפילו אם היא עתידה להיות אשתו כגון שהוא אחר כתיבת התנאים ג"כ אסור בכל הדברים הנ"ל, ואין שום היתר בזה מחמת שנתקשר עמה בתנאים.

גם יכול לבוא מענין הרע הזה של התקרבות אהדדי לכמה איסורים גדולים של עון כרת ר'חילוני, וכבר אחז"ל בנזיר 'סחור סחור לכרמא לא תקרב'.

ואיתא בספר חסידים סימן קס"ח וז"ל: אל תערב בנים ובנות פן יחטאו, וכדכתיב 'אז תשמח בתולה במחול', והיינו לבדה אבל 'בחורים וזקנים יחדו', וכן בסוף ספר תהלים 'בחורים וגם בתולות', ולא אמר 'בחורים עם בתולות' כמו שאמר 'זקנים עם נערים'. ומעשה באדם שהיה רוכב יחידי בלילה, והלבנה זורחת באותו לילה, והיה רוכב במדבר, והיה רואה חַיִל גדול ועגלות גדולות, ועל העגלות יושבים בני אדם והמושכים העגלות בני אדם, ותמה מה היו עושים, כשנתקרב אצלם הכיר מקצתם שכבר מתו, אמר להם מה זה שאתם מושכים כל הלילה העגלות ומקצתכם על העגלות, אמרו לו בשביל עוונינו שכשהיינו חיים באותו עולם היינו משחקים עם נשים ובתולות, ועתה אנו מושכים העגלה עד שכל כך אנו עייפים ויגעים שלא נוכל לנהוג יותר, ואז יורדים אותם שעל העגלה ואנו עולים ונחים ונוהגים אותנו עד שיגעים ועייפים ואח"כ הם עולים ונחים.

וזהו שנאמר 'הנני מעיק תחתיכם כאשר תעיק העגלה', וכתיב 'הוי מושכי העוון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה', . והישרים מכים את המוליכים כמנהיג את הבהמה והעגלה, שנאמר 'נמשל כבהמות נדמו', וכתיב בתריה 'וַיִּרְדּוּ בם ישרים לבקר'. , ומי שעושה מעשה בהמה בחייו יש לו לעבוד באותו עולם כבהמה, עכ"ל ספר חסידים.
וע"כ צריך האדם ליזהר בזה מאד מאד:
מכתב גלוי מהחפץ חיים זצ"ל בדבר גודל החיוב לתקן את הפרצה בצניעות מלבושי נשים
בעזה"י, ר"ח תמוז, תרפ"ד, ראדין.
אל כבוד הרבנים והאדמוריי"ם די בכל אתר ואתר.
אולי יש בידם לתקן דבר מה, יהיה שכרם רב מד'.
הנה יש לי צער גדול מפני עצם הענין וגם מתמיהת רבים, אף שכולם מאמינים שכל מה שמתהווה למטה בין לטוב בין למוטב, הכל הוא מאת הקב"ה, מ"מ כל אחד עומד ומשתומם ופלא הוא בעיניו מפני מה נשתנו העתים כ"כ לרעה, הלא מלבד זה שכל ישראל בכל מקום פזוריהם בין העמים כולם נעשו משועבדים, והיוקר הולך וגדול מיום ליום, והמסים והארגוניות ג"כ מתגדלים מאד, על כולם עוד הגזירות שנסבבו על התורה ומצותיה נורא מאד, שהתינוקות של בית רבן בטלים במאות עיירות, גם מצב הפרנסה בכל מקום הוא רע מאד. כלל הדבר עם ישראל הולכים ומתאוננים כל אחד ואחד על רוע מצבו.
והנה בשנים שלפנינו אף שהיו ג"כ מצויות צרות וגזירות, מ"מ מי שהיה בכלל תמימי לב היה יכול להתנחם בנפשו ולומר, הגם שבעניינים החיצונים אינו מתנהג כרצונו, אבל בעניני הנפש הוא בוטח שאינו מרוחק מהקב"ה, ובודאי יעמוד הקב"ה לבסוף לימינו, וכמ"ש כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו, אבל כהיום בעוה"ר מר לנו מאד מכל צד, כי כשהוא מביט בעצמו בעניני עוה"ז אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו, וכשהוא מתבונן לאחריתו בעניני תורה ומצות ג"כ אין לו שום הצלחה, והגם שכל אחד מישראל מבקש מהקב"ה שישמע לבקשותיו וייטיב לו כרצונו אין שומע לו, הלא דבר הוא.
ואמרתי שעיקר סיבת הדבר שאנו מרחיקים בעצמנו את הקב"ה מאתנו. הוא צוה לנו 'והתקדשתם והייתם קדושים', ואחז"ל כל המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, מעט מקדשין אותו הרבה, בעוה"ז מקדשין אותו לעוה"ב. וכתוב אחר אומר 'כי ד' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך וגו' (והמאמר 'להצילך' כולל הרבה ענינים להצילך

מן החרב ומן הרעב ומן השבי ומן הביזה) 'והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך'. הרי ביאר לנו הכתוב מפורש, שכאשר נהיה קדושים הוא מתהלך בינינו להצילנו מכל רע, אבל אם יראה בנו ערות דבר הוא שב מאחרינו, וממילא יחולו עלינו כל הסיבות ח"ו.

והנה אחז"ל (ברכות כ"ד) טפח באשה במקום שהדרך להיות מכוסה הוא בכלל ערוה. וכהיום בעוה"ר נתפרץ הדבר מאד מאד, והיצה"ר מפתה לנשים לילך פרועי ראש בלי שום כיסוי, וגם לילך בזרועות מגולות וחלוקותיהן עשויות בלא בתי זרועות, ועוד חלק גדול מלבושיהן כנגד הלב וכה"ג הכל מגולה כדי שבכל מקום שיביט שם האיש יהיה נגד הערוה. וממילא כל הברכות שמברך האיש בביתו או כשהוא מתפלל בביתו נגד אשתו או בתו הגדולה הם כנגד ערוה. וידוע שבכל ברכה יש בה שם הקודש, וא"כ כשם שהמברך כהוגן ממשיך על עצמו ברכה, כמ"ש בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך, כן הדבר להיפך ח"ו, אם מברך נגד הערוה ממשיך ח"ו עניות על עצמו, כדאיתא בנדרים (ז:) בכל מקום שהזכרת השם (שלא כהוגן) מצויה שם עניות מצויה (ועיי"ש בר"ן ורא"ש).

והנה ידוע דסוף האדם אף אם יחיה אלף שנים הוא מוכרח להשיב נשמתו אל האלקים ולתת דין וחשבון על מעשיו ועל דבוריו, ואזי ימצאו אלפי אלפים ברכות ושמות הקדושים שלא היה עליהם קדושה ולא עלו למעלה כלל, ועל הכל יתבעו ממנו בשעת הדין. וגדולה מזה מצינו בחז"ל על הפסוק 'ומגיד לאדם מה שיחו', אפי' שיחה קלה מגידין לו לאדם בשעת הדין. כלל הדבר ה"מאדע" הגרועה הזו מביאה לאדם לידי הרהורים רעים, ולפעמים גם לז"ל ח"ו (ומסכן בזה בניו הקטנים, כמש"כ הגי' יעב"ץ בסידורו), וכמעט ע"י ה"מאדע" הגרועה הזו מבטלים בידים מאמרו של הקב"ה, שאמר "והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר".

והנה ידוע לכל, כשפרצה תבערה בכרם המלך והלהב גדול מאד, הכרוז יוצא מגדולי המלך לאנשי העיר: התחזקו, התחזקו כולכם לכבות האש באיזו עצה שתוכלו, כי כרם המלך בוער באש, ואם תתעצלו בדבר תדעו כי בנפשכם הוא ח"ו, ומורדים תקראו, כי אינכם חוששים לכבודו. ואם תתחזקו כראוי ותכבו האש יקבל כל אחד שכרו ורוב כבוד לפי ערך התחזקותו. כן הדבר בעניננו, כי הנה ידוע שכל ישראל נקראים כרם ד', כמ"ש כי כרם ד' צבקות בית ישראל (ישעיהו ה'), ובעוה"ר תבערה גדולה נפלה בכרמו בכמה מקומות ע"י ה"מאדע" הגרועה הזו, כי מתגבר כח הטומאה מאד עי"ז, כמאמרם ז"ל על הפסוק "ונשמרת מכל דבר רע", אזהרה שלא יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה

בלילה, וממילא נפסקה ההשפעה והברכה מכל או"א בעסקיו, ונסבבו עי"ז כל הצרות הרעות כמ"ש בסה"ק .

ע"כ החוב מוטל על כל איש ואיש לכבות את האש הנורא הזה ולתקן בביתו שיהיה הכל עשוי כדין, ולא יתנהגו בפריצות ח"ו, ויזכה עבור זה לצאת ממנו בנים ישרים וקדושי עליון. וביותר החוב על הרבנים ועל כל החרדים לדבר די שבכל עיר ועיר לדרוש ברבים מגודל הענין הזה הנוגע לקיומנו ולהצלחתנו בגוף ובנפש בזה ובבא, ויתקיים בזה מאמר הכתוב "והיה מחניך קדוש".

דברי הכותב לכבוד ד' ותורתו

ומיצר בצרת עמו ישראל,

המצפה לגאולה בב"א

ישראל מאיר ב"ר אריה זאב הכהן

הערה: והנה אף שאנו צועקים 'אל תשליכנו מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו', השטן מתחכם ליטול מישראל כח קדושתם. ומה עשה, היגרה יצרא דתאוה בנפשם שילכו בפריצות כדי שבכל מקום שיביט שם האדם יהי' כנגד ערוה, וזה הי' עצת בלעם הרשע שהסית את בנות מואב לילך פרוצות כדי להחטיא את ישראל, וכמו שאחז"ל (בכורות דף ח') על הפסוק "ותקראנה לעם לזבחי אלהיהן" ערומות פגעו בהן, והכתוב צווח ואומר "והי' מחניך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר". הרי שתלה הכתוב קדושתנו בזה הענין, ומה שהיה צריך היצה"ר מלפנים לעמול כמה שנים התחכם היום ועושה זאת בזמן קצר. והנה אף שאין אנו במדרגה גדולה שתהיינה מחשבותינו זכות וטהורות, עכ"פ יהי' האדם זהיר מאד שלא להביא את עצמו לכתחילה לידי הרהורים, וכבר אחז"ל כל המביא עצמו לידי הרהורים אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה – עי"כ מחויב כל איש לתקן בביתו שלא ילכו ב"ב בזרועות מגולות, וכן כל לבושיהן יהיו עשויות כדין, כדי שלא יביא עצמו לידי הרהור. ואף אם ילעגו עליו אל יחוש לזה. וכבר אחז"ל מוטב לו לאדם להקרא שוטה כל ימיו, ואל יהיה רשע שעה אחת לפני המקום ובזכות זה יתן ד' לו להיות בניו ת"ח.